

Befaamde Lóczy tot sluiten gedoemd

De methode Pikler – geen babytaal, behandel kinderen als mensen – vond navolging in tal van landen. Maar het origineel, het instituut in Boedapest, dreigt het najaar nauwelijks te halen. Het geld is op.

PIKLER-TEHUIS

Runa Hellinga

BOEDAPEST – De aandacht van de verzorgster is geheel gericht op de halfjaar oude baby op de kleedtafel. Ze toont de kleertjes die ze hem gaat aantrekken en vertelt wat ze gaat doen. De baby brabbelt terug.

Het Emmi Pikler Instituut in Boedapest is niet 'thuis'. Directrice Anna Tardos, dochter van oprichtster Emmi Pikler, is de eerste om dat te benadrukken. Het is een kindertehuis en het verblijf hier moet zo kort mogelijk duren.

Lóczy, zoals het instituut in de volksmond heet, biedt de kinderen een omgeving waarin ze optimaal gedijen tot ze terug kunnen naar de ouders of naar een pleeg- of adoptiegezin gaan.

Toen de Hongaarse kinderarts Emmi Pikler voor de Tweede Wereldoorlog haar ideeën over opvoeding ontwikkelde, had ze gewone gezinnen voor ogen, geen tehuisen. Maar toen ze in 1946 een kindertehuis oprichtte, bleek haar methode daar zo goed te werken dat de instelling nationale status kreeg en scholing ging geven aan andere Hongaarse kindertehuisen.

Ook in het buitenland trok én trekt haar methode veel aandacht. Het instituut doet pedagogisch onderzoek en geeft trainingen in tal van landen.

Maar het voortbestaan van het tehuis en onderzoeksinstituut is in gevaar, afhankelijk als ze zijn van sponsors. Er is nog geld tot half november, zegt Tardos. Dan moet Lóczy de deuren sluiten.

Lóczy huisvest op dit moment veertig baby's, peuters en kleuters, allemaal met traumatische achtergrond. De meesten zijn door hun ouders afgestaan of door de kinderbescherming wegens verwaarlozing of ernstige mishandeling weggehaald.

Ze leven in kleine groepen, van hooguit acht leeftijdsgenootjes, met vier vaste begeleiders die ieder een speciale verantwoordelijkheid voor twee kinderen hebben. Iedere groep heeft zijn eigen ruimte, met één grote, gezamenlijke box voor de allerkleinsten en veel buitenruimte – want frisse

lucht en gezonde voeding hoorde volgens Pikler ook bij een gezonde opvoeding.

De verzorgers geven de kinderen al hun liefde en veel zekerheid, maar ook de boodschap dat zij niet mamma zijn. Dat is de kern van de Pikler-methode: kinderen als volkomen mensen behandelen, geen volwassenen, maar wel mensen in hun eigen recht en waarde. Daar hoort bij: veel met hen praten, maar géén babytaal, vertrouwen en eerlijkheid, maar geen valse beloften.

Grondslag van Piklers opvoedingsideeën is dat je baby's en peuters in een veilige, voor hen geëigende omgeving gelegenheid geeft hun eigen ontwikkelings-tempo te bepalen. Rollen, kruipen, zitten, lopen: het komt vanzelf als baby's ruimte en vrijheid krijgen. Daar hoeft geen volwassene hen steeds bij te storen.

De momenten van aandacht zijn gelegenheden als wassen, aankleden, eten, en dan moet die aandacht er ook helemaal zijn. Dat zijn de momenten voor daadwerkelijk verbaal en lichaaamlijk contact.

Het was en is een revolutionaire methode, zegt Tardos, niet alleen in kindertehuisen. „Ouders lijken tegenwoordig in een constante competitie wier kind het eerste zit, loopt en leest. Kinderen worden voortdurend gestimuleerd om zich sneller te ontwikke-

len dan ze van nature doen. Dat geeft stress. Als je onze kinderen bekijkt, is opvallend hoe ontspannen ze zijn. Uit onderzoek blijkt ook dat ze zich later in een gezin goed ontwikkelen, zolang ze maar voelen dat ze geliefd worden.”

Terwijl twee baby's ons vanuit hun box een stralende glimlach toewerpen, zegt Tardos: „Het is toch onvoorstelbaar dat al deze kinderen hun zekere omgeving kwijtraken en dat al het wetenschappelijke werk dat we doen, verloren gaat. Ik kan me niet voorstellen dat we in november de deuren moeten sluiten”.

* DE ONDERKRANT

D E O N D E R K R A N T D E O N D E

REACTIES | 'Ramp als Pikler verdwijnt'

* „Als het Pikler-instituut dicht gaat, droogt onze bron op. Dat zou een ramp zijn, want de methode van Pikler krijgt in Nederland en veel andere landen juist op dit moment navolging”, zegt Hedie Meyling van de Nederlandse Piklerstichting. „Vorig jaar was er nog een congres over Pikler met vertegenwoordigers uit achttien landen.”

De Nederlandse stichting is nu twee jaar actief en merkt 'bij steeds meer crèches' belangstelling. Eerder dit jaar heeft Meyling geholpen met de introductie van Pikler bij de Haagse kinderop-

vangkoepel Triodus, die vijftig dagverblijven beheert.

Het instituut in Boedapest werkt met kinderen in een crisissituatie, en de aanpak in Nederland is daar dan ook maar een 'aftreksel' van, zegt Meyling. Maar het uitgangspunt van Pikler, die stelde dat jonge kinderen veel te veel als object worden gezien, is volgens haar wel bruikbaar in de kinderopvang. „Je ziet maar al te vaak dat baby's uren in een wipstoel zitten op de crèche, en dat ze dan even heel snel achter elkaar worden verschoond”, zegt Meyling. „De rug van de leidsters is met al die arbowetgeving veel

belangrijker dan de baby's. Leidsters nemen ze pas serieus als ze kunnen praten en lopen. Maar dan is er toch al twee jaar voorbijgegaan.” Pikler formuleert het als volgt: kinderen krijgen op deze manier een 'aangeleerde hulpeloosheid’.

Baby's zullen met deze aanpak heus wel opgroeien, maar volgens Meyling kan het beter, en Emmi Pikler geeft daarvoor aanwijzingen. Bijvoorbeeld om baby's niet apart in boxen te leggen, maar bij elkaar op de grond, afgescheiden van de rest zodat het voor hen veilig is. Leren bewegen, zoals omrollen en kruipen, doen ze dan

volgens Pikler helemaal zelf. „Het belangrijkste is dat volwassenen tijdens de verzorging, bijvoorbeeld als ze baby's verschonen, contact maken. Even praten, echte aandacht. Dat gebeurt veel te weinig.”

Meyling zegt ervan overtuigd te zijn dat kinderen die vanaf heel vroeg op deze respectvolle manier behandeld worden, „later minder de neiging zullen hebben om anderen, of hun eigen kinderen, slecht te behandelen. Ik weet, dat is best idealistisch. Maar daar is niets mis mee”.

redactie onderwijs